

Null-tolerants: poliitiline mantra või tegelik võimalus?

Ken-Marti Vaher, *justiitsminister*

Null-tolerantsi rakendamise tulemused

Null-tolerantsi doktriini rakendamine kombineerituna mitmete muude muudatustega politseitoos on andnud häid tulemusi:

- karmim reaktsioon pisirikumistele on aidanud raskeid kuritegusid vähendada;
- piirkondlike politseiüksuste juhtidele selge vastutuse panemine kuritegude ennetamise eest on tõhustanud korrakaitset;
- kuritegevuse kohta täpsema statistika pidev kogumine ja analüüsimine on võimaldanud kiiremini reageerida kuritegevuses toimunud muutustele.

Kuritegevushirm ja selle mõju poliitikale

Kuritegevushirm on Eesti elanike murede hulgas tähtsusetel teisel kohal.

Kõrge kuritegevushirmu põhjused vajavad ka Eestis täpsemat analüüsi:

- kõrge kuritegevustase on fakt, kuid kuritegevushirm ei sõltu vaid sellest;
- süüteo ohtlikkuse hindamine – kogukonna turvatunnet oluliselt mõjutavad süüteod ei ole sageli rasked kuriteod traditsioonilises tähenduses.

Ekstremism on väidetud, et senine lähenemine kuritegevusele Eestis ongi olnud 0-tolerants. Kohustus adekvaatselt reageerida kõigile õigusrikkumistele ei ole tegelikult toimunud.

Nulltolerants Eestis

Null-tolerantsi ennetavat mõju rõhutavat põhimõtet kannab ka 3R koalitsioonileping:

„...reageerides väiksematele õigusrikkumistele suudame ennetada rängemaid kuritegusid.“

Null-tolerantsi rakendamisel tuleb õppida väliskogemustest, mitte üks-üheselt kopeerida. Piirkondlikud erinevused kuritegevuses on vaatamata Eesti väiksusele arvestatavad. Eesti olukorda arvestades on vajalikud meetmed null-tolerantsi doktriini rakendamisel:

- Karistused vajavad mitmete avalikkust häirivate süütegude osas karmistamist. Küsimus ei ole alati sanktsioonimäärades, vaid karistuste tegeliku kohaldamise tagamises.
- Prioriteetsete süütegude liigid on vaja määratleda senisest täpsemalt ja tagada nendega arvestamine praktikas (ressursijaotus, eesmärkide saavutamise jälgimine).
- Ühiskonna ja erinevate asutuste kaasamine – turvavõrgustiku loomine politsei, abipolitsei, omavalitsuste, kodanikeorganisatsioonide ja turvafirmade vahel.
- Korrakaitse süsteemi jaoks peab esmatähtsaks muutuma kuritegude ennetamine. Vaja on adekvaatsed mõõdikud politsei tegevuse tulemuslikkuse mõõtmiseks. Vaja on täpsemaid ja operatiivsemaid andmeid kuritegevuse olukorra ja kuritegude menetlemise kohta (statistika).
- Kriminaalpoliitika, sh mõjusa karistuspoliitika, kujundamiseks vajaliku analüüsi tugevdamine – Justiitsministeerium loob kriminaalpoliitika keskuse.